

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

TANTERV

KOMPLEX ÉS INTEGRÁLT TERÁPIÁS TEVÉKENYSÉGEK

ÖNÁLLÓSÁGRA NEVELÉS

Előkészítő – IV. osztály

Speciális oktatás

**Súlyos/igen súlyos intellektuális képességzavarral élő és/vagy
halmozottan sérült tanulók számára**

**Programa școlară
pentru aria curriculară**

TERAPIE EDUCAȚIONALĂ COMPLEXĂ ȘI INTEGRATĂ

Disciplina FORMAREA AUTONOMIEI PERSONALE

Învățământ special

Clasa pregătitoare – clasa a IV-a

Dizabilități intelectuale grave, severe și/sau asociate

2019

Általános ismertető

A **komplex és integrált terápiás tevékenységek** a nevelő tanár feladatköréhez tartoznak, és a következő tevékenységeket foglalják magukba: önkiszolgálás fejlesztése, szociális készségek fejlesztése, kognitív fejlesztés, gyakorlati készségek fejlesztése és játékterápia. A fent említett nevelő tanár által megvalósuló tevékenységek kiegészítik, valamint segítik a gyógypedagógus tanár oktató-nevelői tevékenységét. A terápiás órák száma a gyermek egyéni fejlődésének és életkori sajátosságainak megfelelően vannak meghatározva.

A komplex és integrált terápiás tevékenységek tantervét a kompetencia alapú tervezés jellemzi. A tanterv biztosítja az intellektuális képességzavarral élő tanulók esetében az alapvető önellátási és szociális készségek fejlődését.

A mediált (irányított) tanulási helyzetekben megvalósuló, különböző kompetenciák kialakítását célzó didaktikai tevékenységek végcélja a sikeres társadalmi beilleszkedés.

A **tanterv szerkezetileg** a következőképpen épül fel:

- Általános ismertető
- Alapkompetenciák
- Sajátos kompetenciák és tanulási tevékenységekre adott példák
- Tanulási tartalmak
- Módszertani javaslatok.

A **kompetenciák**, a tanulás által szerzett ismeretek, készségek, képességek, és attitűdök együttesét jelentik, melyek lehetővé teszik az egyén számára az adott területen való specifikus problémák vagy általános problémahelyzetek megoldását különféle sajátos helyzetekben.

A **specifikus kompetenciák** az alapkompetenciákból származnak, ezek egy iskolai ciklus alatt történő formálódását, elsajátítási fázisait jelenítik meg. A specifikus kompetenciák megvalósítása, fejlesztése érdekében a tantervben **tanulási tevékenységekre** adunk példát, melyek a tanulók konkrét tapasztalatára épülnek, és amelyek különféle tanulási kontextusoknak megfelelő didaktikai stratégiákat foglalnak magukba.

A **tanulási tartalmat** az alapkompetenciák elsajátításához szükséges ismeretek, készségek, képességek együttese alkotja.

A fentnevezett tanterv rugalmas, szabad mozgásteret biztosít a tanárnak a különböző tanítási területek megvalósításában, ezáltal biztosítva, a didaktikai tevékenység személyre szabottságát.

A programban előírt különböző kompetenciák fejlesztése az osztályközösség és az egyén egyéni képességeihez igazódik.

A speciális oktatás didaktikai tevékenységeinek sajátossága a különböző didaktikai játékok és feladatok általi rehabilitáció. A tanterv középpontjában a gyermekre összpontosító aktív és irányított tanulás áll. Ebben a szemléletben a tanulás nem egy passzív folyamat, hanem egy – a tanuló által megtapasztalt- személyes élmény.

Az empirikus (spontán) tanulás, mely az aktuális értelmi fejlődés területén teszi próbára a tanulót, nem bír fejlesztő jelleggel. Jelentős fejlődést azok a rehabilitációs tanítási helyzetek biztosítanak, amelyekben a gyereket körülvevő támogató környezet egy lépéssel éppen az aktuális fejlettségi szint előtt jár. A „legközelebbi fejlődési zóna” olyan sáv, amelyben a gyerek a környezet biztonságos védettségét élvezve próbálgathat, és ez által fejlettebb szinten tud teljesíteni, mint amilyenre egyedül képes lenne. A fejlődés legközelebbi zónájára vonatkozó elmélet szerint, a helyesen megtervezett tanulási folyamat mindig kicsivel magasabb rendű feladatokat kell kitűzzön a gyermek számára, mint amit az adott pillanatban önállóan el tud végezni. Ily módon a tanulónak éppen olyan mértékű intellektuális erőfeszítéseket kell tennie, amelyek fejlődésének leghatékonyabb kiváltói és optimális mozgatói.

A pedagógus által irányított és segített terápiás jellegű oktató-nevelő tevékenységben a gyermek mindig nagyobb mentális teljesítményre lesz alkalmas, mint amilyenre önállóan képes lenne. A legközelebbi fejlődési zóna jótékony segítségét használja a pedagógus, aki elfogadja és irányítja diákjainak próbálgatásait, így támogatva, hogy a válaszkérés révén a diákok saját felismerésekhez jussanak.

A komplex és integrált terápiás tevékenységek négy alapvető fejlesztési területre osztható tanterven alapulnak:

- testi fejlődés
- észlelés fejlődése
- értelmi fejlődés
- személyiség fejlődése és szociális készségek fejlődése.

A fejlesztési területek céljai és alkotóelemei a tanuló sajátosságainak és iskolázottsági szintjének megfelelően alkalmazandók.

A komplex és integrált terápiás tevékenységek területei:

1. kognitív fejlesztés

- a gyógypedagógus tanító oktató-nevelő tevékenységét kiegészítő és megerősítő tanulási tevékenységek

2. gyakorlati készségek fejlesztése

- a környezeti elvárások és az önellátási szükségletek betöltéséhez szükséges készségek kialakítását célozza (kollázs, gyurma, képeslapok, dekorációk), magába foglalva a zeneterápiát

3. önkiszolgálási készségek

- az önálló életvitelhez szükséges készségek kialakítása; személyes higiénia, társadalmilag elfogadott magatartási formák elsajátítása

4. szociális készségek

- a családi és szociális beilleszkedés elősegítése, viselkedési szabályok elsajátítása, szűkebb és tágabb környezetben való biztonságos tájékozódás (osztályteremben, iskolában, kirándulások, látogatások alkalmával)

5. játékterápia

- a szociális készségek fejlesztését támogatja, célja a csapatszellem, kommunikációs készség, alkotó készség, felelősségtudat erősítése.

Az intellektuális képességzavarral élő tanulók esetében a saját test ismerete és a külső környezet megtapasztalása elengedhetetlen feltétele az önkiszolgálási-, szociális-, és alkalmazkodási készségek megfelelő fejlődésének, valamint azon képesség kialakulásának, hogy a világot helyesen megismerje és megértse.

A környezet tudományos megismerése (direkt megtapasztalás, kutatás, megfigyelés) a világ különböző vetületeinek, a gondolkodás, tanulás és érdeklődés általi felismerését eredményezi.

A komplex és integrált terápiás tevékenységi területek által az iskola biztosítja a tapasztalati megismerés tudományos jellegét, az elsajátított ismeretek funkcionális ismeretökké váló alakulását, elősegítve ez által az eredményes alkalmazkodást.

A súlyos intellektuális képességzavarral élő tanulók által elsajátított tudományos fogalmak alapjául a konkrét, érzékszervek által megtapasztalt tudás szolgál. A megismerés aktív tapasztalati sajátossága segíti a tanulót az olyan összefüggések megértésében, mint szerv és annak működése (fülhallás, szem-látás), szervezet és környezet kapcsolata.

A megismerési folyamatok strukturálódása egy komplex lépés, amelyet az értelmi fejlődés és az instrumentális tanulás (próba-szerencse tanulás) követ. Az intellektuális képességzavarral élő gyermek esetében az értelmi fejlesztés eltérő, sajátos jelleget ölt. A szenzomotoros fejlesztés (sajátos gyógypedagógiai tevékenység) által, befolyásolhatjuk a főbb területeket, mint a kommunikáció, értelmi képességek, önellátás, szociális készségek fejlődését.

A szenzomotoros és nagymozgások fejlesztését célzó terápiás tevékenységek elősegítik azon jártasságok, készségek kialakulását, amelyek az értelmi-, a kommunikációs- és a nyelvi képességek fejlődésében, valamint az alapvető matematikai fogalmak gyakorlatba ültetésében kiinduló pontot képeznek. A tér, idő és mennyiség észlelésével kapcsolatos ismeretek elsajátítása a matematikai ismertek megalapozását szolgálják, elősegítik a számfogalom kialakulását, valamint annak a mindennapi életben való helyes használatát (pénzhasználat, tömegközlekedési eszköz helyes kiválasztása).

A tantervi differenciálás a feladatokban, a segítségnyújtásban és az erőforrásokban valósul meg, így a tanulók képesek lesznek:

- érdeklődést kifejezni a saját személyük és a környezetük iránt
- felhasználni érzékelésüket a környezetük felismerésére és megismerésére
- tágítani a konkrét megtapasztalás mezejét
- megérteni ok –okozati összefüggéseket
- gyakorlatba ültetni a tanult ismereteket
- megismerni az egészséges életmód törvényeit
- használni az alapvető mérőeszközöket és mértékegységeket

- kísérletezni a különböző anyagok állapotváltoztatásaival
- tudatosítani a nappal-éjszaka, valamint az évszakok váltakozásait

Az intellektuális képességzavarral élő tanulók fejlesztése esetében számottevő eredmények érhetőek el a mindennapi életbe való alkalmazkodás és a társadalmi beilleszkedés területén.

A tanterv megvalósításához feltétlenül szükséges a nevelő tanár kreativitása, amely az oktatási tartalmak optimális kínálatának megválasztásában, a fejlesztő tevékenység folyamatos értékelésében és korrekciójában jut kifejezésre.

Alapkompetenciák

- 1. A környezet felfedezése érzékelés és észlelés által**
- 2. Alap mozgásminták és gesztusok kivitelezése nagymozgások és finommotorika fejlesztésével**
- 3. Alapszükségletek közlése gesztusokkal/verbálisan**

Sajátos kompetenciák és tanulási tevékenységek

1. A környezet felfedezése érzékelés és észlelés által

Előkészítő osztály
1.1. Különböző tárgyak/élelmiszerek felfedezése, érintése, szaglása, ízlelése (segítséggel) <i>Példák tanulási tevékenységekre:</i> • a közvetlen környezet tárgyaitak felfedezése több érzékszerv bevonásával (auditív, vizuális, taktilis stb.) • vizuális diszkrimináció fejlesztése (azonos/különböző, változások észlelése, szín, forma és méret szerinti osztályozás) • auditív diszkrimináció fejlesztése (zörejek, hangutánzások, hangok, ismerős hangok stb.) • szaglási és ízlelési diszkrimináció fejlesztése (ismert szagok és élelmiszerek) • alapvető jellemzők észlelése és egyeztetése: citrom-savanyú, fagyalt-hideg stb. • taktilis diszkrimináció fejlesztése (különböző anyagok tulajdonságának a megkülönböztetése: puha-kemény, sima-érdes stb.) • a közvetlen környezet tárgyaitak megismerése
1.2. A környezet tárgyaitak megkülönböztetése multiszenzoriális érzékelés által <i>Példák tanulási tevékenységekre:</i> • szenzoros diszkrimináció (auditív, vizuális, ízlelés, szaglás, tapintás) • a közvetlen környezet tárgyaitak megismerése több érzékszerv bevonásával (auditív, taktilis, vizuális stb.) • tárgyak érintése, tapintása, simogatása, nyomás gyakorlása stb.
1.3 Saját testének megtapasztalása mozgásos gyakorlatok által <i>Példák tanulási tevékenységekre:</i> • érintős játékok a saját vagy társ testrészeinek felismerésére <i>Testtartás:</i> • pedagógus/társ/képen lévő személy testtartásának utánzása (alaphelyzetek: álló, fekvő, ülő) • egyensúly megtartása (Szoborjáték, Kövesd a kijelölt útvonalat! stb.) • statikus egyensúly fejlesztése (két lábon, egy lábon) • áttérés statikus egyensúlyi állapotból mozgásos egyensúlyi állapotba (megállás, indulás) • önálló helyváltoztatáshoz szükséges dinamikus egyensúly fejlesztése <i>Szenzoros és motoros gyakorlatok valamennyi testrész fokozatos bevonásával</i> • fej/karok/lábak/törzs mozgatása • manipulálás tárgyakkal (megfogni/kifogni/eldobni stb.) <i>Saját test nagy- és finommozgásainak észlelése</i> • nagymozgásos feladatok (kapaszkodás, gurulás, kúszás, mászás, ugrálás, labda- és egyensúlyozó játékok) • finommozgásos feladatok (gyöngyfüzés, szegek beszúrása lyukacsos táblába, varró mozdulatok gyakorlása, formaegyeztetés, gyurmázás, papírgyűrűögetés stb.)

2. Alap mozgásminták és gesztusok kivitelezése nagymozgások és finommotorika fejlesztésével

Előkészítő osztály	
2.1. Mozgásszervek használata az iskolai környezethez való alkalmazkodásban <i>Példák tanulási tevékenységekre:</i> • helyváltoztatás, megállás, fordulás, ugrás, mászás, gurulás, kúszás, labdajáték, egyensúlygyakorlatok, tánc • fej/karok/lábak/törzs mozgatása • manipuláció tárgyakkal (megfogni/elkapni/eldobni, ugrókötelezés stb.) • saját test globális vagy finommozgásainak észlelése • finommozgásos feladatok (gyöngyfűzés, szegek beszúrása lyukacsos táblába, varró mozdulatok gyakorlása, formaegyeztetés, gyurmázás, papírgyűrögetés stb.) • testrészek fokozatos erősítése szenzoros és motoros gyakorlatok által	
2.2. Manuális készségek alkalmazása kommunikáció és környezethez való alkalmazkodás során <i>Példák tanulási tevékenységekre:</i> • egyenes karmozgások szerszámok használatának utánzásával (fűrész, gyalu) • vízszintes és függőleges vonalak ujjal követése (Az egérke útja) • nyomás-, tépés-, gyűrés-, modellálás különböző anyagok használatával • egyszerű és kombinált mozgások: helyváltoztatás, megállás, törzsfordítás, felemelés, útvonal követése • szegek beszúrása lyukacsos táblába • gesztikuláció (alapvető emberi gesztusok és jelek: Pá!, Ügyes!, Gyere!, Menj!)	
2.3. Testséma és lateralitás tudatosítása <i>Példák tanulási tevékenységekre:</i> • saját és partner testsémájának azonosítása és megkülönböztetése • gesztusutánzás és verbális utasítás végrehajtása • kép és testrész játékos társítása • testséma felépítése síkban (3-5 darabos puzzle/hiányos képek kiegészítése) • tárgyak kézből kézbe adása • szimultán mozdulatok végrehajtása jobb és balkézrel (segítség és segítség nélkül) • papírszalvéta feltekerése • gyöngyök üvegbe helyezése • tárgy eldobása, elkapása	
2.4. Tájékozódás az osztályteremben <i>Példák tanulási tevékenységekre:</i> • tárgyak helyzetének azonosítása tárgyakkal és önmagához viszonyítva (rajta, alatta, előtte, mögötte, fölé-alá) • meghatározott útvonalak követése (Lépj a lapokra! , Gyülekezz a zászlóknál! , Járj	

kígyózza!)

- elrejtett tárgyak keresése verbális utasítás alapján

3. Alapszükségletek közlése verbálisan/gesztusokkal

Előkészítő osztály

3.1 Elfogadja a tanintézményben levő személyek közeledését

Példák tanulási tevékenységekre:

- ráfigyel azokra a személyekre, akikkel kapcsolatba kerül: Nézz a szemembe! , Érintsd meg a kezem! , Fogd meg a kezem! , Fogjunk kezet! , Ismerd fel a hangját!
- személyek azonosítása: Találd ki, hogy ki szólított! , Ki jött be az ajtón? , Ki ül melletted, előtted? , Válaszd ki a játszótársad! , Társíts képet személyhez, nevet személyhez!
- személyek felismerése váltakozó ingerek érzékelése által (látás/hallás/szaglás): Ki a tanárod? , Kik az osztálytársaid?

3.2. Személyes higiénia és önellátási készségek

Példák tanulási tevékenységekre:

- fürdőszoba és a fürdőben használt tárgyak felismerése tárgyi és képi szinten
- WC használat igényének közlése (verbális/nonverbális)
- vetkőzés/öltözés fürdőszobában (irányítással)
- WC helyes használata
- WC papír helyes használata
- testápolás gyakorlása (kéz-, arc-, fogmosás, fésülködés)
- törölköző használata mosdás után
- kéz-, arc-, testápolás lépéseinek helyes elsajátítása

3.3. Étkezési és önellátási készségek

Példák tanulási tevékenységekre:

- ebédlőben, konyhában és nappaliban használt eszközök felismerése tárgyi és képi szinten
- asztalterítés gyakorlása (szerepjáték, konkrét szituációk)
- étkezés közbeni helyes testtartás elsajátítása
- evőeszközök rendeltetésszerű használata
- étkezés utáni rendrakás fázisainak gyakorlása
- alapélelmiszerek felismerése, differenciálása érzékszervek által
- élelmiszerek tárolása
- gyümölcsmosás
- élelmiszerek felszolgálása menü sorrendjének betartásával

Tartalmak

Tartalmi területek	
1. Észlelés és érzékelés	- tárgyak, élelmiszerek, ruházat stb. felismerése és megkülönböztetése
2. Testséma és lateralitás	- emberi test, gesztusok
3. Térbeli tájékozódás, téri szervezés és rendszerezés	- tárgyak helyzete, köztük lévő viszony
4. Étkezési és önellátási készségek	- konyha és ebédlő - élelmiszerek - ételek tálalása és az étkező helyszínének higiénája
5. Személyes higiénia	- fürdőszoba - tisztálkodási eszközök - fürdőszoba tisztán tartása
6. Ruhatár gondozása	- ruházat, lábbelik tárolása, ápolása, megfelelő használata
7. Otthon	- lakóterek és rendeltetések - bútorzat - háztartási feladatok
8. Család és társadalom	- személyes adatok - családi viszonyok - elvárt viselkedések - lakónegyed

Sajátos kompetenciák és tanulási tevékenységek

1. A környezet felfedezése érzékelés és észlelés által

I. osztály
I.1. Környezetének felfedezésében érzékszerveit használja <i>Példák tanulási tevékenységekre:</i> • a közvetlen környezet tárgyainak felfedezése több érzékszerv bevonásával (auditív, vizuális, taktilis stb.) • vizuális diszkrimináció fejlesztése (azonos/különböző, változások észlelése, szín, forma és méret szerinti osztályozás) • auditív diszkrimináció fejlesztése (zörejek, hangutánzások, hangok, ismerős hangok stb.) • szaglási és ízlelési diszkrimináció fejlesztése (ismert szagok és élelmiszerek) • alapvető jellemzők észlelése és egyeztetése: citrom-savanyú, fagyalt-hideg stb. • taktilis diszkrimináció fejlesztése (különböző anyagok tulajdonságának a megkülönböztetése: puha-kemény, sima-érdes stb.) • a közvetlen környezet tárgyainak megismerése • a tárgyak fizikai tulajdonságainak felfedezése a különböző érzékszervek által
I.2. A környezet tárgyait felismeri multiszenzoriális érzékelés által <i>Példák tanulási tevékenységekre:</i> • szenzoros diszkrimináció (auditív, vizuális, ízlelés, szaglás, tapintás) • a közvetlen környezet tárgyainak megismerése több érzékszerv bevonásával (auditív, taktilis, vizuális stb.) • tárgyak érintése, tapintása, simogatása, nyomás gyakorlása stb.
I.3. Alkalmazza saját testének érzeteit a mozgások/testhelyzetek kivitelezésében <i>Példák tanulási tevékenységekre:</i> • érintős játékok a saját vagy társ testrészeinek felismerésére Testtartás: • pedagógus/társ/képen lévő személy testtartásának utánzása (alaphelyzetek: álló; fekvő, ülő) • egyensúly megtartása (Szoborjáték, Kövesd a kijelölt útvonalat! stb.) • statikus egyensúly fejlesztése (két lábon, egy lábon) • áttérés statikus egyensúlyi állapotból mozgásos egyensúlyi állapotba (megállás, indulás) • önálló helyváltoztatáshoz szükséges dinamikus egyensúly fejlesztése Szenzoros és motoros gyakorlatok valamennyi testrész fokozatos bevonásával • fej/karok/lábak/törzs mozgatása • manipulálás tárgyakkal (megfogni/kifogni/eldobni stb.) Saját test nagy- és finommozgásainak észlelése • nagymozgásos feladatok (kapaszkodás, gurulás, kúszás, mászás, ugrálás, labda- és egyensúlyozó játékok) • finommozgásos feladatok (gyöngyfüzés, szegek beszúrása lyukacsos táblába, varró mozdulatok gyakorlása, formaegyeztetés, gyurmázás, papírgyűrögetés stb.) Érzékelés, észlelés: hideg-meleg, fájdalom-kellemes érzés stb.

2. Alap mozgásminták és gesztusok kivitelezése nagymozgások és finommotorika fejlesztésével

I. osztály
2.1. Nagy- és finommozgások gyakorlása az iskolai környezethez való alkalmazkodáshoz <i>Példák tanulási tevékenységekre:</i> • helyváltoztatás, megállás, fordulás, ugrás, mászás, gurulás, kúszás, labdajáték, egyensúlygyakorlatok, tánc • fej/karok/lábak/törzs mozgatása • manipuláció tárgyakkal (megfogni/elkapni/eldobni, ugrókötelezés stb.) • saját test globális vagy finommozgásainak észlelése • finommozgásos feladatok (gyöngyfüzés, szegek beszúrása lyukacsos táblába, varró mozdulatok gyakorlása, formaegyeztetés, gyurmázás, papírgyűrögetés stb.) • testrészek fokozatos erősítése szenzoros és motoros gyakorlatok által
2.2. Nagy- és finommozgások alkalmazása a kommunikációban és a környezethez való alkalmazkodásban <i>Példák tanulási tevékenységekre:</i> • egyenes karmozgások szerszámok használatának utánzásával (fűrész, gyalu) • vízszintes és függőleges vonalak ujjal követése (Az egérke útja) • nyomás-, tépés-, gyűrés-, modellálás különböző anyagok használatával • egyszerű és kombinált mozgások: helyváltoztatás, megállás, törzsfordítás, felemelés, útvonal követése • képes szem – kéz koordinációra és a két kéz mozgásának összehangolására (építős játékok, 2 darabos puzzle, egyszerű formaegyeztetők) • szegek beszúrása lyukacsos táblába • gesztikuláció (alapvető emberi gesztusok és jelek: Pá!, Ügyes!, Gyere!, Menj!)
2.3. Testséma és lateralitás azonosítása <i>Példák tanulási tevékenységekre:</i> • saját és partner testsémájának azonosítása és megkülönböztetése • gesztusutánzás és verbális utasítás végrehajtása • kép és testrész játékos társítása • testséma felépítése síkban (3-5 darabos puzzle/hiányos képek kiegészítése) • utánzás tükör előtt • gyakorlatok végzése a domináns kézzel és két kézzel • érintős játékok a saját és a játszótárs testrészeinek felfismerésére • tárgyak kézből kézbe adása • szimultán mozdulatok végrehajtása jobb és balkézzel (segítség és segítség nélkül) • papírszalvéta feltekerése • gyöngyök üvegbe helyezése • tárgy eldobása, elkapása
2.4. Megfelelő magatartás kialakítása az osztályteremben való tájékozódásban <i>Példák tanulási tevékenységekre:</i>

- tárgyak helyzetének azonosítása tárgyakhoz és önmagához viszonyítva (rajta, alatta, előtte, mögötte, fölé-alá)
- szabályos vagy szabálytalan formák manipulálásának gyakorlása kockák, fűzők, drót, spárga alkalmazásával
- tárgyak rendezése rá, fölé, alá, be, ki, egy adott térben vagy tárgyhöz viszonyítva
- meghatározott útvonalak követése (Lépj a lapokra!, Gyülekezz a zászlóknál!, Járj kígyózva!)
- elrejtett tárgyak keresése verbális utasítás alapján

3. Alapszükségletek közlése verbálisan/gesztusokkal

I. osztály

3.1 Azonosítja az iskolai környezetben levő személyeket

Példák tanulási tevékenységekre:

- személyek azonosítása: Találd ki, hogy ki szólított!, Ki jött be az ajtón!, Ki ül melletted, előtted?, Válaszd ki a játszótársad!, Társíts képet személyhez, Társíts nevet személyhez!
- személyek felismerése váltakozó ingerek érzékelése által (látás/hallás/szaglás): Ki a tanárod?, Kik az osztálytársaid?
- egyszerű párbeszéd gyakorlása: Jó napot!, Viszontlátásra!, Hogy hívnak?
- alapszükségleteik, azonnali óhajaik verbális vagy nonverbális közlése
- feladatok végzése párban, csoportban, csapatban

3.2. Személyes higiéniai és önellátási készségek gyakorlása

Példák tanulási tevékenységekre:

- fürdőszoba és a fürdőben használt tárgyak felismerése tárgyi és képi szinten
- WC használat igényének közlése (verbális/nonverbális)
- vetkőzés/öltözés fürdőszobában (irányítással)
- WC helyes használata
- WC papír helyes használata
- testápolás gyakorlása (kéz-, arc-, fogmosás, fésülködés)
- törölköző használata mosdás után
- kéz-, arc-, testápolás lépéseinek helyes elsajátítása

3.3. Étkezési és önellátási készségek gyakorlása

Példák tanulási tevékenységekre:

- ebédlőben, konyhában és nappaliban használt eszközök felismerése tárgyi és képi szinten
- asztalterítés gyakorlása (szerepjáték, konkrét szituációk)
- étkezés közbeni helyes testtartás elsajátítása
- evőeszközök rendeltetésszerű használata
- étkezés utáni rendrakás fázisainak gyakorlása
- alapélelmiszerek felismerése, differenciálása szenzoros tevékenységek által
- élelmiszerek tárolása
- gyümölcsmosás
- élelmiszerek felszolgálása menü sorrendjének betartásával

Tartalmak

Tartalmi területek	
1. Észlelés és érzékelés	- tárgyak, élelmiszerek, ruházat stb. felismerése és megkülönböztetése
2. Testséma és lateralitás	- emberi test, gesztusok
3. Térbeli tájékozódás, téri szervezés és rendszerezés	- tárgyak helyzete, köztük lévő viszony
4. Étkezési és önellátási készségek	- konyha és ebédlő - élelmiszerek - ételek tálalása és az étkező helyszínének higiénája
5. Személyes higiénia	- fürdőszoba - tisztálkodási eszközök - fürdőszoba tisztán tartása
6. Ruhatár gondozása	- ruházat, lábbelik tárolása, ápolása, megfelelő használata
7. Otthon	- lakóterek és rendeltetések - bútorkészítés - háztartási feladatok
8. Család és társadalom	- személyes adatok - családi viszonyok - elvárt viselkedések - lakónegyed

Sajátos kompetenciák és tanulási tevékenységek

1. A környezet felfedezése érzékelés és észlelés által

II. osztály	
1.1. Saját érzeteik felhasználása a környezetben levő tárgyak megismerésében és felismerésében	
<i>Példák tanulási tevékenységekre:</i> • érzékszerveik használata a tárgyak megismerésére, felismerésére • tárgyak fizikai tulajdonságainak felfedezése érzékszerveik segítségével • tárgyak megismerése és felismerése vizuálisan • tárgyak/személyek megismerése, felismerése hallás segítségével • tárgyak megismerése és felismerése szaglás útján • tárgyak megismerése és felismerése tapintás útján • tárgyak azonosítása az azok leírásában felismert tulajdonságok alapján • környezetben levő tárgyak felfedezése, vizsgálata	
1.2. Megkülönbözteti a környezetében levő tárgyakat	
<i>Példák tanulási tevékenységekre:</i> • szenzoros felismerés (auditív, vizuális, ízlelés, szaglás, tapintás) • a közvetlen környezet tárgyainak differenciálása több érzékszerv bevonásával (auditív, taktilis, vizuális stb.) • a környezetben levő tárgyak megfelelő használata	
1.3. Ismeri saját testének érzeteit a mozgások/testhelyzetek kivitelezésében	
<i>Példák tanulási tevékenységekre:</i> Testtartás: • pedagógus/társ/képen lévő személy testtartásának utánzása (alaphelyzetek: álló; fekvő, ülő) • egyensúly megtartása (Szoborjáték, Kövesd a kijelölt útvonalat! stb.) • statikus egyensúly fejlesztése (két lábon, egy lábon) • áttérés statikus egyensúlyi állapotból mozgásos egyensúlyi állapotba (megállás, indulás) • önálló helyváltoztatáshoz szükséges dinamikus egyensúly fejlesztése Szenzoros és motoros gyakorlatok valamennyi testrész fokozatos bevonásával • fej/karok/lábak/törzs mozgatása • manipulálás tárgyakkal (megfogni/kifogni/eldobni stb.) Saját test nagy- és finommozgásainak észlelése • nagymozgásos feladatok (kapaszkodás, gurulás, kúszás, mászás, ugrálás, labda- és egyensúlyozó játékok) • finommozgásos feladatok (gyöngyfüzés, szegek beszúrása lyukacsos táblába, varró mozdulatok gyakorlása, formaegyeztetés, gyurmázás, papírgyűrögetés stb.) Érzékelés, észlelés: hideg-meleg, fájdalom-kellemes érzés stb.	

2. Alap mozgásminták és gesztusok kivitelezése nagymozgások és finommotorika fejlesztésével

Tanterv - ÖNÁLLÓSÁGRA NEVELÉS - Speciális elemi oktatás – Súlyos/igen súlyos intellektuális képességzavarral élő és /vagy halmozottan sérült tanulók számára

II. osztály

2.1. Nagy - és finommozgásokat utánoz

Példák tanulási tevékenységekre:

- helyváltoztatás, megállás, fordulás, ugrás, mászás, gurulás, kúszás, labdajáték, egyensúlygyakorlatok, tánc
- fej/karok/lábak/törzs mozgatása
- manipuláció tárgyakkal (megfogni/elkapni/eldobni, ugrókötelezés stb.)
- saját test globális vagy finommozgásainak észlelése
- finommozgásos feladatok (gyöngyfüzés, szegek beszúrása lyukacsos táblába, varró mozdulatok gyakorlása, formaegyeztetés, gyurmázás, papírgyűrögetés stb.)
- testrészek fokozatos erősítése szenzoros és motoros gyakorlatok által

2.2. Szem-kéz koordináció segítségével képes alapvető mozgásokat kivitelezni

Példák tanulási tevékenységekre:

- egyenes karmozgások szerszámok használatának utánzásával (fűrész, gyalu)
- vízszintes és függőleges vonalak ujjal követése (Az egérke útja)
- nyomás-, tépés-, gyűrés-, modellálás különböző anyagok használatával
- egyszerű és kombinált mozgások: helyváltoztatás, megállás, törzsfordítás, felemelés, útvonal követése
- képes szem – kéz koordinációra és a két kéz mozgásának összehangolására (építős játékok, 2 darabos puzzle, egyszerű formaegyeztetők)
- szegek beszúrása lyukacsos táblába
- gesztikuláció (alapvető emberi gesztusok és jelek: Pá!, Ügyes!, Gyere!, Menj!)

2.3. Testséma és lateralitás azonosítása

Példák tanulási tevékenységekre:

- saját és partner testsémájának azonosítása és megkülönböztetése
- gesztusutánzás és verbális utasítás végrehajtása
- kép és testrész játékos társítása
- testséma felépítése síkban (3-5 darabos puzzle/hiányos képek kiegészítése)
- utánzás tükör előtt
- gyakorlatok végzése a domináns kézzel és két kézzel
- érintős játékok a saját és a játszótárs testrészeinek felfismerésére
- tárgyak kézből kézbe adása
- szimultán mozdulatok végrehajtása jobb és balkézzel (segítség és segítség nélkül)
- papírszalvéta feltekerése
- gyöngyök üvegbe helyezése
- tárgy eldobása, elkapása

2.4. Tájékozódik az osztályteremben

Példák tanulási tevékenységekre:

- tárgyak helyzetének azonosítása tárgyakkal és önmagához viszonyítva (rajta, alatta, előtte, mögötte, fölé-alá)
- tárgyak rendezése: rá, fölé, alá, be, ki, egy adott térben vagy tárgyhöz viszonyítva
- meghatározott útvonalak követése (Lépj a lapokra! , Gyülekezz a zászlóknál! , Járj kigyózáva!)

- elrejtett tárgyak keresése verbális utasítás alapján.

3. Alapszükségletek közlése verbálisan/gesztusokkal

II. osztály
3.1 Azonosítja az iskolai környezetben levő személyeket Példák tanulási tevékenységekre: • környezetben lévő személyek felismerése • sajátos jegyek tulajdonítása a családi és az iskolai környezetben levő személyeknek személyek felismerése változó ingerek érzékelése által (látás/hallás/szaglás): Ki a tanárod? , Kik az osztálytársaid?
3.2. Személyes higiéniai és önellátási készségek gyakorlása Példák tanulási tevékenységekre: • fürdőszoba és a fürdőben használt tárgyak felismerése tárgyi és képi szinten • WC használat igényének közlése (verbális/nonverbális) • vetkőzés/öltözés fürdőszobában (irányítással) • WC helyes használata • WC papír helyes használata • testápolás gyakorlása (kéz-, arc-, fogmosás, fésülködés) • törölköző használata mosdás után • kéz-, arc-, testápolás lépéseinek helyes elsajátítása
3.3. Étkezési és önellátási készségek gyakorlása Példák tanulási tevékenységekre: • ebédlőben, konyhában és nappaliban használt eszközök felismerése tárgyi és képi szinten • asztalterítés gyakorlása (szerepjáték, konkrét szituációk) • étkezés közbeni helyes testtartás elsajátítása • evőeszközök rendeltetésszerű használata • étkezés utáni rendrakás fázisainak gyakorlása • alapélelmiszerek felismerése, differenciálása szenzoros tevékenységek által • élelmiszerek tárolása • gyümölcsmosás • élelmiszerek felszolgálása menü sorrendjének betartásával

Tartalmak

Tartalmi területek	
--------------------	--

1. Észlelés és érzékelés	- tárgyak, élelmiszerek, ruházat stb. felismerése és megkülönböztetése
2. Testséma és lateralitás	- emberi test, gesztusok
3. Térbeli tájékozódás, téri szervezés és rendszerezés	- tárgyak helyzete, köztük lévő viszony
4. Étkezési és önellátási készségek	- konyha és ebédlő - élelmiszerek - ételek tálalása és az étkező helyszínének higiénája
5. Személyes higiénia	- fürdőszoba - tisztálkodási eszközök - fürdőszoba tisztán tartása
6. Ruhatár gondozása	- ruházat, lábbelik tárolása, ápolása, megfelelő használata
7. Otthon	- lakóterek és rendeltetések - bútorzat - háztartási feladatok
8. Család és társadalom	- személyes adatok - családi viszonyok - elvárt viselkedések - lakónegyed

Sajátos kompetenciák és tanulási tevékenységek

1. A környezet felfedezése érzékelés és észlelés által

III. osztály	
1.1. Azonosítja az iskolai környezet tárgyait	
<i>Példák tanulási tevékenységekre:</i>	
• tárgyak fizikai tulajdonságainak felfedezése érzékszerveik segítségével • tárgyak megismerése és felismerése vizuálisan • tárgyak/személyek megismerése, felismerése hallás segítségével • tárgyak megismerése és felismerése szaglás útján • tárgyak megismerése és felismerése tapintás útján • tárgyak azonosítása az azok leírásában felismert tulajdonságok alapján • környezetben levő tárgyak felfedezése, vizsgálata	
1.2. Különbséget tesz a környezetben levő tárgyak között	
<i>Példák tanulási tevékenységekre:</i>	
• szenzoros felismerés (auditív, vizuális, ízlelés, szaglás, tapintás) • a közvetlen környezet tárgyait differenciálása több érzékszerv bevonásával (auditív, taktilis, vizuális stb.) • a környezetben levő tárgyak megfelelő használata	
1.3. Mozgásokat, testhelyzeteket kivitelez	
<i>Példák tanulási tevékenységekre:</i>	
Testtartás:	
• pedagógus/társ/képen lévő személy testtartásának utánzása (alaphelyzetek: álló, fekvő, ülő) • egyensúly megtartása (Szoborjáték, Kövesd a kijelölt útvonalat! stb.) • statikus egyensúly fejlesztése (két lábon, egy lábon) • áttérés statikus egyensúlyi állapotból mozgásos egyensúlyi állapotba (megállás, indulás) • önálló helyváltoztatáshoz szükséges dinamikus egyensúly fejlesztése	
Szenzoros és motoros gyakorlatok valamennyi testrész fokozatos bevonásával	
• fej/karok/lábak/törzs mozgatása • manipulálás tárgyakkal (megfogni/kifogni/eldobni stb.)	
Saját test nagy- és finommozgásainak észlelése	
• nagymozgásos feladatok (kapaszkodás, gurulás, kúszás, mászás, ugrálás, labda- és egyensúlyozó játékok) • finommozgásos feladatok (gyöngyfüzés, szegek beszúrása lyukacsos táblába, varró mozdulatok gyakorlása, formaegyeztetés, gyurmázás, papírgyűrögetés stb.)	
Érzékelés, észlelés: hideg-meleg, fájdalom-kellemes érzés stb.	

2. Alap mozgásminták és gesztusok kivitelezése nagymozgások és finommotorika fejlesztésével

III. osztály
Tanterv - ÖNÁLLÓSÁGRA NEVELÉS - Speciális elemi oktatás – Súlyos/igen súlyos intellektuális képességzavarral élő és /vagy halmozottan sérült tanulók számára

2.1. Nagy- és finommozgások önálló végzése

Példák tanulási tevékenységekre:

- helyváltoztatás, megállás, fordulás, ugrás, mászás, gurulás, kúszás, labdajáték, egyensúlygyakorlatok, tánc
- fej/karok/lábak/törzs mozgatása
- manipuláció tárgyakkal (megfogni/elkapni/eldobni, ugrókötelezés stb.)
- saját test globális vagy finommozgásainak észlelése
- finommozgásos feladatok (gyöngyfüzés, szegek beszúrása lyukacsos táblába, varró mozdulatok gyakorlása, formaegyeztetés, gyurmázás, papírgyűrögetés stb.)
- testrészek fokozatos erősítése szenzoros és motoros gyakorlatok által

2.2. Képes szem-kéz koordinációra és a két kéz mozgásának összehangolására

Példák tanulási tevékenységekre:

- ujjak végigvezetése vízszintes és függőleges vonalakból álló modellen
- egyenes karmozgások szerszámok használatának utánzásával
- nyomás-, tépés-, gyűrés-, modellálás különböző anyagok használatával
- egyszerű és kombinált mozgások: helyváltoztatás, megállás, törzsfordítás, felemelés, útvonal követése
- építő játékok, 2 darabos puzzle, egyszerű formaegyeztetők,
- szegek beszúrása lyukacsos táblába
- gesztikuláció (alapvető emberi gesztusok és jelek: Pá!, Ügyes!, Gyere!, Menj!, Add ide!)

2.3. Testséma és lateralitás ismerete

Példák tanulási tevékenységekre:

- saját és partner testsémájának azonosítása és megkülönböztetése
- gesztusutánzás és verbális utasítás végrehajtása
- kép és testrész játékos társítása
- testséma felépítése síkban (3-5 darabos puzzle/hiányos képek kiegészítése)
- utánzás tükör előtt
- gyakorlatok végzése a domináns kézzel és két kézzel
- érintős játékok a saját és a játszótárs testrészeinek felfismerésére
- tárgyak kézből kézbe adása
- szimultán mozdulatok végrehajtása jobb és balkézzel (segítség és segítség nélkül)
- papírszalvéta feltekerése
- gyöngyök üvegbe helyezése
- tárgy eldobása, elkapása

2.4. Tájékozódik az ismert helyiségekben

Példák tanulási tevékenységekre:

- tárgyak helyzetének azonosítása tárgyakkal és önmagához viszonyítva (rajta, alatta, előtte, mögötte, fölé-alá)
- Iskolai feladatok elvégzése (osztályterem takarítása, bútorok újrendezése)
- meghatározott útvonalak követése (Lépj a lapokra!, Gyülekezz a zászlóknál!, Járj kigyózva!)
- elrejtett tárgyak keresése verbális utasítás alapján

3. Alapszükségletek közlése verbálisan/gesztusokkal

III. osztály

3.1 Azonosítja az iskolai környezetben levő személyeket

Példák tanulási tevékenységekre:

- ismerős személyek felismerése
- sajátos jegyek tulajdonítása a családi és az iskolai környezetben levő személyeknek
- személyek felismerése váltakozó ingerek érzékelése által (látás/hallás/szaglás): Ki a tanárod , Kik az osztálytársaid?

3.2. Személyes higiéniai és önellátási készségek gyakorlása

Példák tanulási tevékenységekre:

- fürdőszoba és a fürdőben használt tárgyak felismerése tárgyi és képi szinten
- WC használat igényének közlése (verbális/nonverbális)
- vetkőzés/öltözés fürdőszobában (irányítással)
- WC helyes használata
- WC papír helyes használata
- testápolás gyakorlása (kéz-, arc-, fogmosás, fésülködés)
- törölköző használata mosdás után
- kéz-, arc-, testápolás lépéseinek helyes elsajátítása

3.3. Étkezési és önellátási készségek gyakorlása

Példák tanulási tevékenységekre:

- ebédlőben, konyhában és nappaliban használt eszközök felismerése tárgyi és képi szinten
- asztalterítés gyakorlása (szerepjáték, konkrét szituációk)
- étkezés közbeni helyes testtartás elsajátítása
- evőeszközök rendeltetésszerű használata
- étkezés utáni rendrakás fázisainak gyakorlása
- alapélelmiszerek felismerése, differenciálása szenzoros tevékenységek által
- élelmiszerek tárolása
- gyümölcsmosás
- élelmiszerek felszolgálása menü sorrendjének betartásával

Tartalmak

Tartalmi területek	
1. Észlelés és érzékelés	- tárgyak, élelmiszerek, ruházat stb. felismerése és megkülönböztetése
2. Testséma és lateralitás	- emberi test, gesztusok
3. Térbeli tájékozódás, téri szervezés és rendszerezés	- tárgyak helyzete, köztük lévő viszony
4. Étkezési és önellátási készségek	- konyha és ebédlő - élelmiszerek - ételek tálalása és az étkező helyszínének higiénája
5. Személyes higiénia	- fürdőszoba - tisztálkodási eszközök - fürdőszoba tisztán tartása
6. Ruhatár gondozása	- ruházat, lábbelik tárolása, ápolása, megfelelő használata
7. Otthon	- lakóterek és rendeltetések - bútorzat - háztartási feladatok
8. Család és társadalom	- személyes adatok - családi viszonyok - elvárt viselkedések - lakónegyed

Sajátos kompetenciák és tanulási tevékenységek

1. A környezet felfedezése érzékelés és észlelés által

IV. osztály	
1.1.	Ismeri a környezetben levő tárgyak rendeltetését <i>Példák tanulási tevékenységekre:</i> • tárgyak azonosítása az azok leírásában felismert tulajdonságok alapján • környezetben levő tárgyak felfedezése, vizsgálata • tárgyak rendszerezése különböző kritériumok alapján (nagyság, anyag, rendeltetés) • ismert tárgyak használata • Ismerős és kevésbé ismert tárgyak összehasonlítása
1.2.	Önállóan/részben önállóan használja a környezetében levő tárgyakat <i>Példák tanulási tevékenységekre:</i> • különböző tárgyak rendeltetésének megismerése és felismerése • a környezet tárgyait differenciálása több érzékszerv bevonásával • a környezetben levő tárgyak rendeltetészerű használata • a tárgyak rendeltetésének felismerése (rajzok megadott téma szerint; tárgyak, makettek készítése)
1.3.	Ismeri saját testének érzeteit a mozgások/testhelyzetek kivitelezésében <i>Példák tanulási tevékenységekre:</i> Testtartás: • pedagógus/társ/képen lévő személy testtartásának utánzása (alaphelyzetek: álló; fekvő, ülő) • egyensúly megtartása (Szoborjáték, Kövesd a kijelölt útvonalat! stb.) • statikus egyensúly fejlesztése (két lábon, egy lábon) • áttérés statikus egyensúlyi állapotból mozgásos egyensúlyi állapotba (megállás, indulás) • önálló helyváltoztatáshoz szükséges dinamikus egyensúly fejlesztése Szenzoros és motoros gyakorlatok valamennyi testrész fokozatos bevonásával • fej/karok/lábak/törzs mozgatása • manipulálás tárgyakkal (megfogni/kifogni/eldobni stb.) Saját test nagy- és finommozgásainak észlelése • nagymozgásos feladatok (kapaszkodás, gurulás, kúszás, mászás, ugrálás, labda- és egyensúlyozó játékok) • finommozgásos feladatok (gyöngyfüzés, szegek beszúrása lyukacsos táblába, varró mozdulatok gyakorlása, formaegyeztetés, gyurmázás, papírgyűrögetés stb.) Érzékelés, észlelés: hideg-meleg, fájdalom-kellemes érzés stb.

2. Alap mozgásminták és gesztusok kivitelezése nagymozgások és finommotorika fejlesztésével

IV. osztály	
2.1.	Nagy- és finommozgások önálló végzése <i>Példák tanulási tevékenységekre:</i> • helyváltoztatás, megállás, fordulás, ugrás, mászás, gurulás, kúszás, labdajáték, egyensúlygyakorlatok, tánc • fej/karok/lábak/törzs mozgatása • manipuláció tárgyakkal (megfogni/elkapni/eldobni, ugrókötelezés stb.) • saját test globális vagy finommozgásainak észlelése • finommozgásos feladatok (gyöngyfüzés, szegek beszúrása lyukacsos táblába, varró mozdulatok gyakorlása, formaegyeztetés, gyurmázás, papírgyűrögetés stb.) • testrészek fokozatos erősítése szenzoros és motoros gyakorlatok által
2.2.	Képes szem-kéz koordinációra és a két kéz mozgásának összehangolására <i>Példák tanulási tevékenységekre:</i> • ujjak végigvezetése vízszintes és függőleges vonalakból álló modellen • egyenes karmozgások szerszámok használatának utánzásával • nyomás-, tépés-, gyűrés-, modellálás különböző anyagok használatával • egyszerű és kombinált mozgások: helyváltoztatás, megállás, törzsfordítás, felemelés, útvonal követése • építő játékok, 2 darabos puzzle, egyszerű formaegyeztetők, • szegek beszúrása lyukacsos táblába • gesztikuláció (alapvető emberi gesztusok és jelek: Pá!, Ügyes!, Gyere!, Menj!, Add ide!)
2.3.	Testséma és lateralitás ismerete <i>Példák tanulási tevékenységekre:</i> • saját és partner testsémájának azonosítása és megkülönböztetése • gesztusutánzás és verbális utasítás végrehajtása • kép és testrész játékos társítása • testséma felépítése síkban (3-5 darabos puzzle/hiányos képek kiegészítése) • utánzás tükör előtt • gyakorlatok végzése a domináns kézzel és két kézzel • érintős játékok a saját és a játszótárs testrészeinek felfismerésére • tárgyak kézből kézbe adása • szimultán mozdulatok végrehajtása jobb és balkézzel (segítség és segítség nélkül) • papírszalvéta feltekerése • gyöngyök üvegbe helyezése • tárgy eldobása, elkapása
2.4.	Tájékozódik az ismert helyiségekben <i>Példák tanulási tevékenységekre:</i> • tárgyak helyzetének azonosítása tárgyakkal és önmagához viszonyítva (rajta, alatta, előtte, mögötte, fölé-alá)

- iskolai feladatok elvégzése (osztályterem takarítása, bútorok újrendezése)
- meghatározott útvonalak követése (Lépj a lapokra!, Gyülekezz a zászlóknál!, Járj kigyózva!)
- elrejtett tárgyak keresése verbális utasítás alapján
- tájékozódás az osztályban, az iskolában és az udvaron

3. Alapszükségletek közlése verbálisan/gesztusokkal

IV. osztály
3.1 Azonosítja az iskolai környezetben levő személyeket Példák tanulási tevékenységekre: • ismerős személyek felismerése • sajátos jegyek tulajdonítása a családi és az iskolai környezetben levő személyeknek • különböző státuszban és szerepben levő személyek közötti párbeszéd • személyek felismerése váltakozó ingerek érzékelése által (látás/hallás/szaglás): Ki a tanárod, Kik az osztálytársaid?
3.2. Személyes higiéniai és önellátási készségek gyakorlása Példák tanulási tevékenységekre: • fürdőszoba és a fürdőben használt tárgyak felismerése tárgyi és képi szinten • WC használat igényének közlése (verbális/nonverbális) • vetkőzés/öltözés fürdőszobában (irányítással) • WC helyes használata • WC papír helyes használata • testápolás gyakorlása (kéz-, arc-, fogmosás, fésülködés) • törölköző használata mosdás után • kéz-, arc-, testápolás lépéseinek helyes elsajátítása • higiéniai ismeretek fontossága • fertőzések kialakulásának megelőzése
3.3. Étkezési és önellátási készségek gyakorlása Példák tanulási tevékenységekre: • ebédlőben, konyhában és nappaliban használt eszközök felismerése tárgyi és képi szinten • asztalterítés gyakorlása (szerepjáték, konkrét szituációk) • étkezés közbeni helyes testtartás elsajátítása • evőeszközök rendeltetésszerű használata • étkezés utáni rendrakás fázisainak gyakorlása • alapélelmiszerek felismerése, differenciálása szenzoros tevékenységek által • élelmiszerek tárolása • gyümölcsmosás • élelmiszerek felszolgálása menü sorrendjének betartásával • élelmiszer higiéniai alapismeretek fontossága • élelmiszerek okozta fertőzések megelőzése

Tartalmak

Tartalmi területek	
1. Észlelés és érzékelés	- tárgyak, élelmiszerek, ruházat stb. felismerése és megkülönböztetése
2. Testséma és lateralitás	- emberi test, gesztusok
3. Térbeli tájékozódás, téri szervezés és rendszerezés	- tárgyak helyzete, köztük lévő viszony
4. Étkezési és önellátási készségek	- konyha és ebédlő - élelmiszerek - ételek tálalása és az étkező helyszínének higiénája
5. Személyes higiénia	- fürdőszoba - tisztálkodási eszközök - fürdőszoba tisztán tartása
6. Ruhatár gondozása	- ruházat, lábbelik tárolása, ápolása, megfelelő használata
7. Otthon	- lakóterek és rendeltetések - bútorzat - háztartási feladatok
8. Család és társadalom	- személyes adatok - családi viszonyok - elvárt viselkedések - lakónegyed

Módszertani javaslatok

Tanterv - ÖNÁLLÓSÁGRA NEVELÉS - Speciális elemi oktatás – Súlyos/igen súlyos intellektuális képességzavarral élő és /vagy halmozottan sérült tanulók számára

Ennek az egységnek a tartalmát sajátosan a súlyos intellektuális képességzavarral élő tanulók szintjéhez adaptáljuk. A program összeállítása során megpróbáltuk összekapcsolni az elméleti ismereteket a tanulókkal folytatott sokévi munka tapasztalataival. A programot úgy terveztük, hogy az rugalmasságot biztosítson a tanároknak a tanulási folyamat tervezésében és lehetőséget adjon arra, hogy a tevékenységeket az egyéni sajátosságokhoz igazíthassák. A perceptív-motoros rendszer elsősorban a testkép kialakítását feltételezi, amely a térbeli tájékozódás alapját képezi. Ennek fontos szerepe van az egyén és környezet közötti kapcsolat kialakításában.

Egyes önkiszolgálási és társas készségek kiindulópontját a saját test és az alapszükségletek ismerete képezi. Ennek az egységnek a tevékenységei határozottan tapasztalati, gyakorlati jellegűek azért, hogy a súlyosan sérült tanuló jobban megismerje saját testét és gyakorolhassa a személyes higiéniai és a testápolási készségeit. A tanulók önismeret iránti motivációjuk növelése érdekében egyes gyakorlatok, konkrét, vonzó, intuitív szemléltető eszközöket (tárgyak, játékok, változatos képanyag) felhasználó, játékos jellegű gyakorlatok is lehetnek. A tervezett tevékenységek célja elsődlegesen az auto- és heteroagresszív magatartási formák enyhítése és a káros anyagok fogyasztásának megelőzése (alkohol, cigaretta, drog). Ezekben a tevékenységekben a hangsúly a formatív nevelésre összpontosul (önkiszolgálási készségek, megelőző magatartás, adaptív viselkedési minták).

Értékelés

Az értékelés az oktatás rendszerének fontos alkotóeleme. Hivatkozni kell az értékelés módzataira is (verseny, kiállítás, tevékenység kiértékelése, önértékelés). Az értékelés során a tanár a gyermek fejlődését követi, de a tanítási tevékenység minőségét is, továbbá tudatosítja az erősségeket és a gyengeségeket, dönt arról, hogy a következő tanítási folyamatban folytatja-e vagy megváltoztatja az adott tanulási tevékenységet.

Az értékelés folyamatában a kiindulópontot a sajátos kompetenciák képezik. Kerülni kell a tanulók egymáshoz való hasonlítását, viszonyítását. A tevékenységek tervezésénél hangsúlyt fektetünk az életkori sajátosságokra, a tanuló képességeinek aktivizálására, valamint értékek és attitűdök kialakítására. Az értékelés ugyanakkor pontos visszajelzést ad az alkalmazott módszerek és eljárások eredményességéről, lehetőséget nyújtva azok módosítására az egyéni és életkori sajátosságok függvényében.

Az értékelés folyamatában érvényre jutnak a nonformális és informális tanulási helyzetekben elsajátított tapasztalatok és kompetenciák. A tanulók által elért eredményeket lejegyezzük, majd

közöljük és elemezzük a szülőkkel/törvényes képviselőkkal. A tanuló fejlődésének folyamatos megfigyelése, motiválása és pozitív megerősítése az oktató-nevelő-értékelő folyamat meghatározó eleme.

Bibliográfia:

- Albu, C., (2006), *Psihomotricitate*, Ed. Institutul European;
- Asociația RENINCO România, (2002), *Curriculum pentru copii cu deficiențe (dizabilități) severe și profunde*;
- Asociația RENINCO România, (1998), *Educația integrată a copiilor cu handicap*;
- Asociația RENINCO România, (2000) *Ghid de predare-învățare pentru copiii cu CES*;
- Ausubel, P.D., (1986) *Învățarea în școală*, E.D.P., București;
- Barbu, P., (2012) *Copilul și motricitatea*, Ed. Nomina;
- Beniuc, M., Chircev, A., (1980) *Probleme fundamentale ale psihopedagogiei*, Ed. ASSP;
- Crețu, E., (1999) *Psihopedagogia școlară pentru învățământul primar*, Ed. Aramis, București;
- Gherguț, A., (2013), *Sinteze de psihopedagogie specială. Ghid pentru concursuri și examene de obținere a gradelor didactice*, Ed. Polirom, București;
- Leaf, R., McEachin, J., (2011), *Ghid de terapie ABA*, Ed. Frontiera;
- Mușu, I., (1997) *Terapia educațională integrată*, Ed. PROHUMANITATE
- Mușu, I., Vrăsmaș, E., (1997), *Terapia tulburărilor de limbaj*, Ed Didactică și Pedagogică, București;
- Păunescu, C., Mușu, I., (1990), *Recuperarea medico-pedagogică a copilului handicapat mintal*, Ed. Medicală, București;
- *** (2008), Programă școlară TECl cls I-a –a X-a, București;

Grupul de lucru

Liana Maria MITRAN, coordonator Ministerul Educației Naționale
Vasilica COMIȘEL, coordonator Inspectoratul Școlar Județean Prahova

Nume, prenume	Instituție de apartenență
Comișel Vasilica	Inspectoratul Școlar Județean Prahova

Gociu Claudia	Centrul Școlar de Educație Incluzivă nr. 1 Ploiești
Dediu Cornelia	Centrul Școlar de Educație Incluzivă nr. 1 Ploiești
Zamfir Lucia	Centrul Școlar de Educație Incluzivă nr. 1 Ploiești
Georgescu Mirela	Centrul Școlar de Educație Incluzivă nr. 1 Ploiești

Fordítás:

Név	Intézmény
Bálint Ildikó	2-es számú Inkluzív Oktatási Központ -Marosvásárhely
Csonta Éva	2-es számú Inkluzív Oktatási Központ -Marosvásárhely
Farkas József	2-es számú Inkluzív Oktatási Központ -Marosvásárhely
Orbán Melinda Magdolna	2-es számú Inkluzív Oktatási Központ -Marosvásárhely
Orbán Réka	2-es számú Inkluzív Oktatási Központ -Marosvásárhely
Pokorny Emese	2-es számú Inkluzív Oktatási Központ -Marosvásárhely
Tóth Csilla	2-es számú Inkluzív Oktatási Központ -Marosvásárhely